

Eva Nunez. 2022. Produkce vědění o klimatické krizi. Diplomová práce. Antropologická studia. Fakulta humanitních studií UK, Praha

Vedoucí práce: Markéta Zandlová, Ph.D.

Eva Nunez dlouho přemýšlela, jakému problému se bude ve své diplomové práci věnovat. Věděla, že to bude téma z environmentální oblasti, a po důkladné rozvaze se rozhodla zaměřit na zajímavou a rozhodně dosud málo probádanou problematiku produkce vědění o klimatické krizi u tří současných českých klimatických hnutí a jedné aktivistické koalice.

Zajímalo ji, jakým způsobem se tato hnutí snaží docílit společenské změny v reakci na klimatickou krizi a mobilizovat společnost – specificky, jak utváří svou komunikaci klimatické krize, jak budují a rámují své kampaně a jaké volí prostředky komunikace. Její práce však není jen analýzou aktuálních diskurzů o klimatické krizi, stojí hlavně na zúčastněném pozorování a rozhovorech.

Práce má klasickou a přehlednou strukturu. Autorka seznamuje čtenáře nejprve s výzkumným problémem a s metodologií, kde se věnuje též reflexi výzkumu i své pozice v terénu. Je sympatické vidět, jak se Eva k tématu postupně přibližovala i jak ji osobně zasáhlo. Následně představuje zkoumaná hnutí: *Limity jsme my*, *Extinction Rebellion*, *Greenpeace*, a koaliční skupinu *Zastavme špinavé prachy*.

V teoretické části pak představuje důležité koncepty, týkající se environmentálních sociálních hnutí, sociálních a kulturních dimenzí klimatické krize a tématu komunikace klimatické krize. Klíčové pro práci jsou teorie změny E. O. Wrighta (2013), typologie strategií sociálních hnutí Coxe a Nilsena (2014), dějiny českého klimatického hnutí (A. Nováka, 2017) a také analýza komunikace klimatické změny (A. Hoffman, 2017). Eva pracovala také se statistickými daty a výzkumy veřejného mínění (Krajhanzl a kol, 2021), čím práci vztáhla též k aktuálnímu mainstreamovému porozumění klimatické krizi.

Analytická část začíná velice živým záznamem z terénního deníku (s. 25 – 28), který čtenáře vtáhne a díky kterému si dobře představí zkoumaný terén i to, jak se v něm Eva pohybovala. Dále se text věnuje detailnímu popisu a interpretaci toho, jak jednotlivá hnutí definují žádoucí společenskou změnu, jak jí hodlají dosáhnout a jaké komunikační prostředky v širším smyslu (tj. nejen diskurzy, ale i praxe) k tomu užívají. Eva dává čtenáři nahlédnout do průběhu jednotlivých aktivit, včetně jejich příprav a interních debat o jejich ideální podobě; věnuje se i náborovým strategiím či způsobům, jak jsou předávány a posilovány hodnoty hnutí.

Práce následně odkrývá, jak jsou definovány a oslovovány cílové skupiny komunikace - a to nejen ve smyslu **obsahu** sdělení, ale i volby **místa** (ať už ve smyslu fyzického prostoru, nebo volby online platformy), **času a načasování**, i **formy** tohoto oslovování (přímá akce, happening, doprovodné akce, hudba, práce s emocemi, volba vizuálních obsahů aj.). Možná i díky tomu, že Eva realizovala výzkum s malým synem, zaregistrovala velkou otevřenost hnutí rodičům s dětmi a snahu zajistit sladování péče o děti a aktivismus.

Hodně prostoru Eva věnuje tématu přímé akce, teoreticky i analyticky. To je zcela na místě, tento typ „komunikace“ je pro všechna zmiňovaná hnutí centrální. S využitím teoretických konceptů dochází k tomu, že to, jakými formami a prostředky klimatická hnutí komunikují své požadavky a jaké hodnoty prosazují, souvisí přímo s tím, o jakou společenskou změnu usilují (zda o změnu symbiotickou, intersticiální, nebo rupturální, Wright, 2013).

Na všech výše uvedených dimenzích aktivismu zkoumaných hnutí Eva přesvědčivě ukazuje, že se pohybují na široké škále komunikačních strategií, které všechny spočívají na zviditelňování hrozivých dopadů klimatické krize. Tuto zprávu ale rámuje odlišně: XR pracují ze vše čtyř hnutí nejsilněji s evokací strachu, násilí a morálního apelu; hnutí Limity a Špinavý prachy usilují spíše o hravost, otevřenost, zpřítomnění naděje a jsou silně zaměřena na aktérství a empowerment („krize jako příležitost k transformaci“); Greenpeace skrze nejvýraznější profesionalizaci, nejdelší tradici i největší přijatelnost pro většinovou společnost spoléhají hlavně na vědu a fakta a využívají komunikační prostředky, které jsou pozitivně oceňovány širokou ekologicky smýšlející veřejností.

Evě se také podařilo spíše shodou okolností během jejího výzkumu zachytit výrazné proměny v akcentech klimatických hnutí, závisející na širší společenské, politické a hospodářské situaci. Během výzkumu zažila pandemii covid19 a přesun aktivismu do online prostoru; proběhlo výrazné zvyšování cen energií v ČR na konci roku 2021, které nově otevřelo téma energetických zdrojů i energetické chudoby; a následně přišel počátek války na Ukrajině, která zcela změnila „pravidla hry“ na mnoha úrovních života českých obyvatel.

Evě Nunez se v práci jednoznačně podařilo ukázat, že „vědění o klimatické krizi není předáváno jen formou studií a reportů, ale může mít i formu zážitků, příběhů a ideologií“ (s. 89). Nejen to. Zachytila také, **skrze jaké praktiky** tyto formy nabývá. To považuji za výborný výsledek autorčina terénního výzkumu.

Po formální stránce práce není zcela dokonalá, jsou v ní občas gramatické chyby, chyby v interpunkci, ve velkých písmenech na začátku vět v poznámkách pod čarou apod. Také seznam literatury by vyžadoval sjednotit dle jednoho citačního úzu. Naopak velice oceňuji stručné shrnutí na konci každé kapitoly i doprovodný obrazový materiál (screenshoty, fotografie).

Diplomová práce Evy Nunez dle mého názoru přináší zajímavý, jedinečný a interpretačně přesvědčivý vhled do formování komunikace vybraných českých klimatických hnutí. Je přesvědčivá i osobním angažmá autorky, které je patrné z mnoha stran textu a které je mně osobně velice sympatické.

Práci tedy doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit jako **výbornou**.